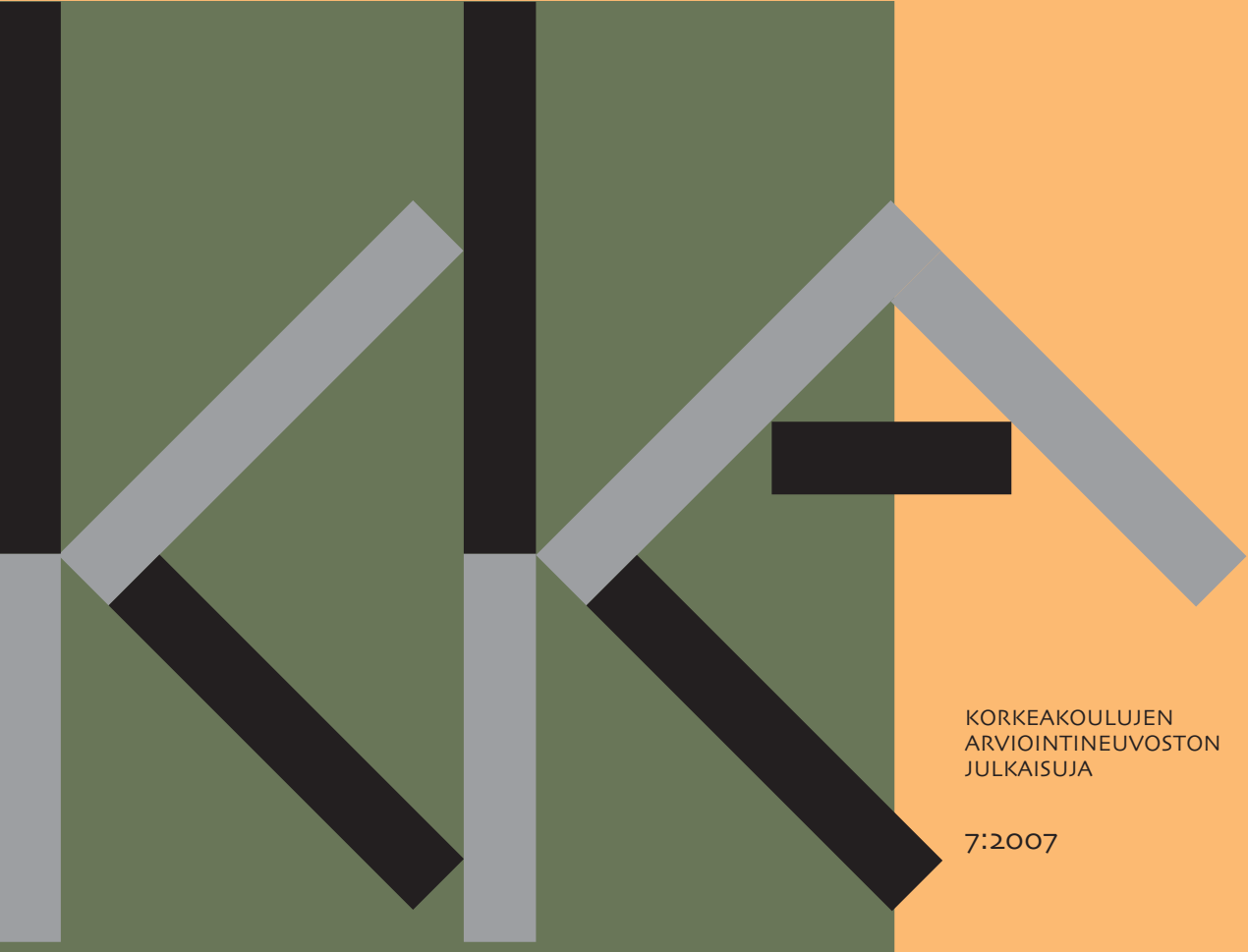

Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointi

Auditointikäsi kirja vuosille 2008–2011

KORKEAKOULUJEN
ARVIointINEUVOSTON
JULKAISUJA

7:2007

ISBN 978-952-206-066-2 (painettu)

ISBN 978-952-206-067-9 (pdf)

ISSN 1457-3121

Julkaisija: Korkeakoulujen arviointineuvosto

Kansi: Juha Ilonen

Layout: Pikseri Julkaisupalvelut

Tammer-Paino Oy

Tampere 2007

Esipuhe

Korkeakoulujen arviointineuvosto julkaisee nyt vuonna 2005 laaditun auditoitinkäsikirjan uuden painoksen, joka seuraa aikaisemman käsikirjan yleisiä periaatteita ja menettelytapoja, mutta johon on tehty joitakin teknisiä tarkennuksia ja täsmentäviä muutoksia korkeakouluilta ja auditoijilta saadun palautteen sekä arviointineuvoston omien kokemusten perusteella. Myös uusinta-auditoinnin käytännön periaatteet on sisällytetty osaksi tätä käsikirjaa.

Arviointineuvosto näin toteuttaa Bologna-prosessin mukaista korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointia. Suomen korkeakoulujärjestelmä on eurooppalaisen mittapuun mukaan varsin 'kypsä', ja siten auditointi sopii meille laadunvarmistuksen arviointiin.

Parin viime vuosikymmenen ajan koko Euroopan korkeakoulujärjestelmä on ollut suurten muutosten alaisena, ja useissa maissa on jouduttu vakavien laatuongelmien eteen, jolloin erityisesti akkreditointi on katsottu tarpeelliseksi. Akkreditoinnissa laadun minimikriteerit asetetaan korkeakoulun ulkopuolelta, ja arvioinnin tarkoituksena on antaa 'kyllä'- tai 'ei'-vastaus siihen, täyttyvätkö laadun minimikriteerit vai eivät.

Suomen auditointimallissa korkeakoulu voi itse päättää omasta laadunvarmistusjärjestelmästä ja arviointineuvosto arvioi sen toimivuuden. Auditoinnin etuna on lisäksi se, että se osaltaan tukee arviointineuvoston omaksu-
maa kehittävä arvioinnin periaatetta, minkä myös korkeakoulut itse ovat todenneet omaa toimintaansa ja autonomiaansa tukevaksi. Vastuu oman toiminnan laadusta on edelleen ja jatkuvasti korkeakouluilla itsellään.

Auditointimallin kehittämisvaihe on toteutettu vuosina 2005–2007, ja tänä aikana on auditoitu 12 korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmät. Korkeakoulujen ja arviointineuvoston kesken on sovittu kokonaisuakataulusta, jonka mukaan jokainen yliopisto ja ammattikorkeakoulu auditoidaan vuoden 2011 loppuun mennessä.

Korkeakouluilta saatujen palautteiden ja auditointiraporttien mukaan auditoinnit ovat selvästi vauhdittaneet laadunvarmistusjärjestelmien systemaattista kehittämistä ja menettelytapoja. Laadunvarmistus on tuottanut välineitä korkeakoulujen sisäiseen johtamiseen ja ohjannut korkeakouluja kehittämään toimintojaan kokonaisuutena. Koulutuksen laadunvarmistus näyttää olevan pisimmälle kehittyntä. Keskeisenä korkeakoulujen kehittämishaasteena on laadunvarmistusjärjestelmien vaikuttavuus ja niiden tuottaman tiedon jatkuva hyödyntäminen.

Nyt julkaistava auditointikäsikirja ei tietenkään ole mikään 'pääteasema' korkeakoulujen arvioinnissa. Kansainvälinen kehitys tällä alalla on jatkuvaa, ja myös Suomi voi itse siihen vaikuttaa omien hyvien tulostensa perusteella. Arviointineuvosto tekee tiivistä yhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa arviointikysymyksissä, unohtamatta globaaleja yhteyksiä mm. Afrikan suuntaan.

Korkeakoulujen arviointineuvosto pyrkii käynnistämään mahdollisimman pian oman ulkoisen arviointinsa, joka mahdollistaa sen pääsyn eurooppalaiseen arviointiorganisaatioiden rekisteriin, toivottavasti jo vuonna 2008.

Korkeakoulujen arviointineuvoston toive on, että nyt julkaistava uusittu auditointikäsikirja edelleen vauhdittaa Suomen korkeakoulujen kansallista ja kansainvälistä laadukkuutta ja samalla niiden kaikkinaista kilpailukykyä.

Tämä auditointikäsikirja on voimassa vuoden 2011 loppuun asti, ellei Korkeakoulujen arviointineuvosto toisin päättää.

Ossi V. Lindqvist, professori

Korkeakoulujen arviointineuvoston puheenjohtaja

Sisällys

1	Auditoinnin kansallinen ja kansainvälinen tausta	7
2	Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointi	9
2.1	Lähtökohdat	9
2.2	Tavoitteet	10
2.3	Auditoinnin kohteet ja kriteerit	10
3	Auditointiprosessi	12
3.1	Auditointisopimus	12
3.2	Auditointiaineiston kokoaminen	12
3.3	Auditointivierailua valmisteleva tapaaminen	14
3.4	Auditointivierailu	15
3.5	Auditointiryhmä	15
3.5.1	<i>Auditointiryhmän kokoonpano ja auditiojakriteerit</i>	15
3.5.2	<i>Auditiojien esteellisyys</i>	16
3.5.3	<i>Auditiojien perehdytys ja koulutus</i>	16
3.5.4	<i>Auditiojien toimintaperiaatteet ja eettiset ohjeet</i>	17
3.5.5	<i>Auditiojien palkkiot</i>	17
3.6	Auditointiraportti	17
3.7	Tulosten julkistus ja palautekeskustelu	18
4	Auditoinnin johtopäätökset ja seuraamukset	19
5	Uusinta-auditointi	20
5.1	Uusinta-auditoinnin kohteet ja kriteerit	20
5.2	Uusinta-auditointiprosessi	20
5.2.1	<i>Korkeakoulun ja arviointineuvoston välinen neuvottelu</i>	21
5.2.2	<i>Uusinta-auditointisopimus</i>	21
5.2.3	<i>Uusinta-auditoinnin aineisto</i>	21
5.2.4	<i>Uusinta-auditointiryhmän nimeäminen</i>	22
5.2.5	<i>Uusinta-auditointiryhmän perehdyttäminen</i>	22
5.2.6	<i>Auditointivierailu</i>	22
5.2.7	<i>Raportti</i>	23
5.2.8	<i>Tulosten julkistus ja palautekeskustelu</i>	23
5.3	Uusinta-auditoinnin johtopäätökset ja seuraamukset	24
6	Auditoinnin seuranta ja laadunvarmistusjärjestelmien kehittäminen	25
Liitteet		
1:	Auditointiin liittyviä käsitteitä	26
2:	Auditoinnissa käytettävät kriteerit	29
3:	Auditointiprosessin vaiheet ja aikataulu	32

1 Auditoinnin kansallinen ja kansainvälinen tausta

Korkeakoulujen toiminnan laadun kohottaminen on kansainvälinen ja kansallinen kilpailutekijä. Korkea laatu lisää suomalaisen yhteiskunnan kilpailukykyä ja koulutuksen kansainvälistä vetovoimaa. Suomen kansallisessa innovaatiostrategiassa¹ nähdään väestön korkea koulutustaso sekä tiedon ja osaamisen entistä laaja-alaisempi kehittäminen ja käyttöönotto kansallisen kilpailukyvyyn keskeisinä elementteinä. Tavoitteena on Suomen aseman monipuolinen vahvistaminen kansainvälisessä työnjaossa. Toisaalta kansainvälistyminen on edellytys laadun kohottamiselle ja innovaatiotoiminnan parantumiselle.

Euroopan tasolla keskeisiä kilpailukyvyyn parantamisen ohjelmia ovat Lisabonin strategia ja Bologna-prosessi. Lisabonin strategiassa haastetaan kehittämään Euroopasta maailman dynaamisin talousalue. Bolognan prosessi tukee tätä korkeakoulutuksen osalta ja sen tavoitteeksi on asetettu Euroopan korkeakoulutusalueen (EHEA) luominen vuoteen 2010 mennessä. Suomi on prosessiin sitoutunut allekirjoittajamaa. Merkittävä osa EHEA:n muodostamisessa on korkeakoulutuksen laadunvarmistus.

Eurooppalainen korkeakoulutus kilpailee globaaleilla markkinoilla. Kilpailu ja kansallisten rajojen ylittyminen ovat johtaneet siihen, että luottamus oman kansallisen korkeakoulutuksen yhtenäiseen tasoon ei enää riitä, vaan korkeakoulutuksen on oltava ymmärrettävä ja luottamusta herättävä myös kansainvälisesti. Erityisesti opiskelijoiden ja työvoiman liikkuvuus lisäävät tarvetta osoittaa koulutuksen ja tutkintojen laatu kansainvälisesti. Korkeakoulujen tehtävänä on oman toimintansa jatkuva kehittäminen sekä laadun parantaminen ja varmistaminen. Muut kotimaiset laadunvarmistuksen kehittämistarpeet liittyvät siihen, että myös korkeakoulujen rahoittajatahot, opiskelijat ja sidosryhmät tarvitsevat uusia työkaluja arvioidakseen, toimivatko korkeakoulut tarkoituksenmukaisella, tehokkaalla ja laadukkaalla tavalla ja miten toimintaa voitaisiin kehittää.

Kansallinen korkeakoulutuksen laadunvarmistus koostuu kolmesta osasta, jotka ovat kansallinen korkeakoulupoliittinen ohjaus, korkeakoulujen oma laadunvarmistus sekä kansallinen arviointitoiminta.

¹ Tiede, teknologia, innovaatiot. Tiede- ja teknologianeuvosto. Helsinki 2006.

Kansallisesta korkeakoulutuspoliittisesta ohjauksesta vastaa opetusministeriö. Käytännössä opetusministeriön toteuttama kansallinen ohjaus toteutuu keskeisesti ministeriön ja kunkin korkeakoulun välisissä kolmivuotisissa tavoite- ja tulossopimuksissa ja niihin liittyvissä neuvotteluissa.

Suomessa on lähdetty korkeakoulujen autonomian mukaisesti siitä, että korkeakoulut vastaavat itse viime kädessä koulutuksensa ja muiden toimintojensa laadusta. Jokainen korkeakoulu voi rakentaa omiin tarpeisiinsa parhaiten sopivan laadunvarmistusjärjestelmän. Laadunvarmistuksen erityistavoitteista, käytettävistä menetelmistä ja niiden kehittamisestä päättää ja vastaa korkeakoulu.

Korkeakoulujen ulkoinen arviointi on kuulunut Suomessa pääsääntöisesti Korkeakoulujen arviointineuvostolle (KKA), jonka toiminta perustuu lainsäädäntöön. Arviointineuvoston tehtävänä on avustaa korkeakouluja ja opetusministeriötä arviointia koskevissa asioissa sekä järjestää korkeakouluja koskevia arviointeja. Halutessaan korkeakoulut voivat osallistua myös muiden tahojen järjestämiin arviointeihin. Tiedepolitiikan ja tieteellisen tutkimuksen arviointi kuuluu Suomen Akatemialle.

Laadunvarmistusjärjestelmien auditointi on yksi Korkeakoulujen arviointineuvoston toteuttamista arviointitehtävistä. Auditointi on kehitetty korkeakoulujen laatutyön tueksi sekä osoittamaan, että Suomessa toimii pätevä ja johdonmukainen kansallinen ja korkeakoulutasoinen laadunvarmistus. Auditointimalli on rakennettu eurooppalaisten laadunvarmistusperiaatteiden² mukaiseksi, jolloin se edistää eurooppalaisten periaatteiden siirtymistä ja soveltamista suomalaisten korkeakoulujen laadunvarmistukseen.

² Eurooppalaisia laadunvarmistuksen periaatteita ja suosituksia koskeva asiakirja ”Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area” on saatavilla osoitteessa www.enqa.eu/files/BergenReport210205.pdf.

2 Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointi

2.1 Lähtökohdat

Korkeakoulujen laadunvarmistuksella tarkoitetaan niitä menettelytapoja, prosesseja tai järjestelmiä, joiden avulla korkeakoulu ylläpitää ja kehittää koulutuksen ja muun toiminnan laatua. Korkeakoulun laadunvarmistuksen tulee kattaa koko toiminta. Kukin korkeakoulu päättää laadunvarmistusjärjestelmän tavoitteista, rakenteesta, toimintaperiaatteista, käytettävistä menetelmistä ja laadunvarmistuksen kehittämisestä.

Korkeakoulujen arviointineuvoston laadunvarmistusjärjestelmien auditointimalli perustuu eurooppalaisiin korkeakoulujen laadunvarmistuksen periaatteisiin ja suosituksiin, joissa korostetaan korkeakoulun oman laatupolitiikan kehittämistä, laadunvarmistusjärjestelmien merkitystä johtamisen ja ohjauksen välineenä, opiskelijoiden ja henkilöstön asemaa sekä korkeakoulun sitoutuneisuutta laadunvarmistuksen jatkuvaan kehittämiseen.

Auditointi kohdistuu niihin menettelytapoihin ja prosesseihin, joilla korkeakoulu ohjaa ja kehittää koulutuksen ja muun toiminnan laatua. Auditoinnissa ei oteta kantaa korkeakoulun päämääriin, eikä toiminnan sisältöön tai tuloksiin sinänsä. Tulosten arviointi kuuluu korkeakouluille itselleen ja tietyiltä osin opetusministeriön tavoite- ja tulosohjauksen piiriin.

Laadunvarmistusjärjestelmien auditoinnissa keskeisenä lähtökohtana on korkeakoulujen autonomia, johon sisältyy avoimuus sekä yhteiskunnallisen vastuun tunnustaminen ja tunnistaminen korkeakouluissa. Autonomian periaatteeseen kuuluu myös, että laadunvarmistuksen toteuttaminen perustuu vertaisarvioinnin periaatteelle. Siinä korkeakoulut ottavat keskeisen asiantuntijavastuun myös laadunvarmistuksen kansallisen tason arvioinneissa.

2.2 Tavoitteet

Auditointien keskeisin tavoite on tukea korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien kehittämistä vastaamaan eurooppalaisia laadunvarmistuksen periaatteita ja siten vaikuttaa suomalaisten korkeakoulujen kilpailukykyyn globaaleilla koulutusmarkkinoilla.

Korkeakoulukohtaisen auditoinnin tavoitteena on:

- selvittää, mitä laadullisia tavoitteita korkeakoulu on toiminnalleen asettanut
- arvioida, millaisilla prosesseilla ja menettelytavoilla korkeakoulu ylläpitää ja kehittää koulutuksen ja muun toiminnan laatua
- arvioida, toimiiko laadunvarmistus korkeakoulussa tarkoitetulla tavalla, tuottaako laadunvarmistusjärjestelmä toiminnan kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaista tietoa ja johtaako se vaikuttaviin, laatua parantaviin kehittämistoimenpiteisiin.

Auditointien tavoitteena on koota ja välittää laadunvarmistuksen hyviä käytänteitä ja edistää niiden leviämistä korkeakoululaitoksessa. Tavoitteena on, että auditointiprosessit ja julkinen raportointi korkeakoulujen järjestelmistä lisäävät laatua koskevaa keskustelua sekä korkeakoulujen ja niiden sidosryhmien välistä vuorovaikutusta.

2.3 Auditoinnin kohteet ja kriteerit

Auditointi kohdistuu kahdelle tasolle: korkeakoulun laadunvarmistuksen kokonaisuuteen ja korkeakoulun perustehtävien laadunvarmistukseen. Auditoinnin kohteena on korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmä, jonka kukin korkeakoulu on kehittänyt omista lähtökohdistaan ja tavoitteidensa mukaisesti. Auditoinnissa arvioidaan laadunvarmistusjärjestelmän kattavuutta, toimivuutta, avoimuutta ja viestivyyttä, vaikuttavuutta sekä sitä, miten korkeakoulu seuraa, arvioi ja kehittää laadunvarmistusjärjestelmäänsä.

Auditoinnin kohteina ovat

1. Korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän tavoitteiden, toimintojen, toimijoiden sekä vastuiden määrittely ja dokumentaatio
2. Korkeakoulun perustoimintojen laadunvarmistuksen kattavuus ja vaikuttavuus

- a) Tutkintotavoitteinen koulutus³
 - b) Tutkimus / tutkimus- ja kehitystyö
 - c) Yhteiskunnallinen vuorovaikutus, vaikuttavuus ja aluekehitystyö⁴
 - d) Tuki- ja palvelutoiminnot (mm. kirjasto- ja tietopalvelu, ura- ja rekrytointipalvelut sekä kansainväliset palvelut)
 - e) Henkilöstön rekrytointi ja kehittäminen
3. Laadunvarmistusjärjestelmän kytkeytyminen johtamiseen ja toiminnan-ohjaukseen
 4. Korkeakoulun henkilökunnan, opiskelijoiden ja ulkoisten sidosryhmien osallistuminen laadunvarmistukseen
 5. Laadunvarmistusjärjestelmän tuottaman tiedon tarkoituksenmukaisuus ja saatavuus
 - a) korkeakoulun sisällä
 - b) korkeakoulun ulkoisten sidosryhmien näkökulmasta
 6. Laadunvarmistusjärjestelmän toiminnan seuranta, arviointi ja jatkuva kehittäminen
 7. Laadunvarmistusjärjestelmän kokonaisuus.

Kriteerit

Laadunvarmistusjärjestelmän auditoinnissa käytetään kriteeristöä, joka on skaalattu neljälle eri laadunvarmistusjärjestelmän kehitysvaiheelle. Kriteeristö sisältää puuttuvan, alkavan, kehittyvän ja edistyneen laadunvarmistuksen luonnehdinnat kaikista auditoinnin kohteista (ks. kriteeristö liitteessä 2).

Raportissa mainitaan auditointikohteittain (myös alakohteet 2 a–e ja 5 a–b) auditointiryhmän arviot laadunvarmistusjärjestelmän kehitysvaiheesta. Näiden arvioiden pohjalta auditointiryhmä esittää Korkeakoulujen arviointineuvostolle laadunvarmistusjärjestelmän auditoinnin hyväksymistä tai uusinta-auditointia.

³ Tutkintotavoitteisella koulutuksella tarkoitetaan ensimmäisen, toisen ja kolmannen syklin tutkintoihin johtavaa koulutusta. Ensimmäisen syklin tutkintoihin kuuluvat alemmat korkeakoulututkinnot ja ammattikorkeakoulututkinnot, toisen syklin tutkintoihin ylemmät korkeakoulututkinnot sekä ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot. Kolmannen syklin tutkijakoulutuksen tutkintoja ovat jatkotutkintoina suoritettavat lisensiaatintutkinnot ja tohtorintutkinnot.

⁴ Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja aluekehitystyö sisältävät tässä myös täydennyskoulutuksen (ml. erikoistumisopinnot) sekä avoimen yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetuksen.

3 Auditointiprosessi

Korkeakoulukohtainen auditointiprosessi sisältää seuraavat vaiheet:

1. korkeakoulun ilmoittautuminen auditointiin
2. auditointisopimus korkeakoulun ja Korkeakoulujen arviointineuvoston kesken
3. korkeakoulun toteuttama auditointiaineiston kokoaminen
4. auditointivierailua valmisteleva tapaaminen
5. auditointiryhmän vierailu korkeakoulussa
6. auditointiraportti
7. tulosten julkistus ja palautekeskustelu.

Auditointiprosessin vaiheita ja aikataulua kuvaava kaavio on liitteenä 3.

3.1 Auditointisopimus

Korkeakoulujen arviointineuvosto tekee korkeakoulun kanssa laadunvarmistusjärjestelmän auditointia koskevan sopimuksen, joka kattaa seuraavat asiat:

- auditoinnin toteutustapa
- auditointiprosessin aikataulu
- auditointiryhmän kotimaisuus / kansainvälisyys ja auditoinnissa käytettävä kieli
- auditointivierailun kesto (2–5 päivää korkeakoulun koosta riippuen)
- auditointikustannusten jakautuminen
- sitoutuminen mahdolliseen uusinta-auditointiin.

3.2 Auditointiaineiston kokoaminen

Auditointiprosessiin osallistuva korkeakoulu kokoaa laadunvarmistusjärjestelmästäan auditointiaineiston, jonka tarkoituksena on tarjota auditointiryhmälle riittävä tietoperusta ja näyttöjä laadunvarmistusjärjestelmän kattavuuden, toimivuuden, vaikuttavuuden sekä avoimuuden ja viestivyyden arviointia varten. Korkeakoulun tulee koota auditointiaineisto siten, että sen avulla arviointisijoiden on mahdollisuus saada kuva korkeakoulun organisaatiosta, laadunvarmistusjärjestelmästä, sen suhteesta toiminnan ohjausjärjestelmään sekä näyttöjä laadunvarmistusjärjestelmän toimivuudesta.

Auditointiaineiston tulee sisältää seuraavat dokumentit:

- auditoinnin perusaineistot ja
- korkeakoulun valitsemat näytöt ja näytteet laadunvarmistusjärjestelmän toimivuudesta.

Auditointiaineiston suuri koko ei ole tae sille, että korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmästä muodostuu selkeä kokonaiskuva auditointiryhmälle. Tiivis ja selkeästi jäsennetty kokonaisuus palvelee auditointitehtävässä parhaiten. Joissakin tapauksissa saattaa olla tarkoituksenmukaista koota toiminnan kattavuutta ja jatkuvuutta kuvaava luettelo tiettyyn arviointikohteeseen liittyvistä näytteistä tai näytöistä sen sijaan, että auditointiaineistoon liitetään yksi arviointikohdetta kuvaava näyte. Aineiston tulisi olla kooltaan sellainen, että auditointiryhmän jäsenet pystyvät kuljettamaan sen mukanaan auditointivierailulla.

Auditointiaineistojen kieli noudattaa auditointihankkeen kieltä. Ne korkeakoulut, joiden kanssa on sovittu kansainvälisestä auditoinnista, toimittavat aineistot englanninkielisinä.

Auditointiaineisto kootaan pääosin olemassa olevasta aineistosta. Korkeakoulu voi organisoida auditointiaineiston kokoamisen valitsemallaan tavalla.

1. Auditoinnin perusaineistot

- kuva tai lyhyt sanallinen kuvaus korkeakoulun organisaatiosta sekä opiskelijoiden ja henkilökunnan määrästä (yksi sivu)
- kuva tai tiivistetty sanallinen kuvaus laadunvarmistusjärjestelmästä (enintään 3 sivua)
- korkeakoulun yhteinen laatukäsikirja tai muu laadudokumentti kokonaisuudessaan
- laadunvarmistusjärjestelmän kehityshistorian kuvaus (yksi sivu)
- kuva tai lyhyt sanallinen kuvaus laadunvarmistusjärjestelmän kytkeytymisestä toiminnan ohjausjärjestelmään (yksi sivu)
- korkeakoulun oma SWOT-analyysi laadunvarmistusjärjestelmän vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkista (yksi sivu)
- yhteenveto laadunvarmistusjärjestelmän perusteella havaituista keskeisistä kehittämiskohteista ja käynnistetyistä/toteutetuista toimenpiteistä (yksi sivu).

2. Korkeakoulun valitsemat näytöt ja näyttöet laadunvarmistusjärjestelmän toimivuudesta

Korkeakoulun tulee sisällyttää auditointiaineistoon näytteitä ja näyttöjä laadunvarmistusjärjestelmän toimivuudesta siten, että jokaisesta seitsemästä auditointikohteesta⁵ ja niiden alakohdista on jokin näyte tai näyttö. Aineistosta tulee käydä ilmi, mikä näyttö liittyy mihinkin auditointikohteeseen.

Näytöt ja näyttöet voivat olla

- näytteitä arviointi- ja palautemenettelyistä tai mittareista, joilla korkeakoulu seuraa tutkintoon johtavan koulutuksen sekä muun toimintansa laatua
- näytteitä arviointien tai mittareiden tuottamista tuloksista ja niiden hyödyntämisestä toiminnan kehittämisessä
- näyttöjä laadunvarmistusjärjestelmän kehittämisestä ja sen tulosten viestinnästä korkeakoulun sisällä ja sen ulkopuolisille sidosryhmille
- näyttöjä laadunvarmistusjärjestelmän vaikuttavuudesta koulutuksen ja muun toiminnan kehittämiseen.

Korkeakoulun tulee toimittaa auditointiaineisto Korkeakoulujen arviointineuvostoon kymmenenä (10) kappaleena vähintään kuusi viikkoa ennen auditointivierailua.

Näiden aineistojen lisäksi auditointiryhmällä on mahdollisuus pyytää korkeakoululta tarpeellisenä pitämiään lisäaineistoja ennen auditointivierailua.

Korkeakoulua pyydetään myös järjestämään auditointiryhmän jäsenille mahdollisuus tutustua laadunvarmistuksen kannalta keskeisiin sähköisiin aineistoihin.

3.3 Auditointivierailua valmisteleva tapaaminen

Noin kolme viikkoa ennen auditointivierailua auditointiryhmän puheenjohtaja ja auditoinnin koordinaattorina toimiva Korkeakoulujen arviointineuvoston suunnittelija vierailevat korkeakoulussa. Vierailun tarkoituksena on järjestää korkeakoulun henkilöstölle ja opiskelijoille avoin informaatio- ja keskustelutilaisuus, jossa on mahdollisuus keskustella auditoinnin tavoitteista, kohteista ja kriteereistä sekä toteutuksesta.

⁵ Auditointikohteet on mainittu edellä luvussa 2.3.

3.4 Auditointivierailu

Auditointivierailun tavoitteena on todentaa ja täydentää auditointiaineiston perusteella saatua kuvaa korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmästä. Auditointivierailusta pyritään muodostamaan vuorovaikutteinen tapahtuma, joka tukee korkeakoulun laadunvarmistuksen kehittämistä.

Auditointivierailun kesto on korkeakoulun koosta riippuen 2–5 päivää. Ensimmäisenä vierailupäivänä haastatellaan korkeakoulun johdon, opetus- ja muiden henkilöstöryhmien, opiskelijoiden ja sidosryhmien edustajia. Ensimmäisenä päivänä huomion kohteena on laadunvarmistusjärjestelmän kokonaisuus. Muina vierailupäivinä arvioinnin kohteena on tutkintotavoitteisen koulutuksen ja muun toiminnan laadunvarmistus korkeakoulun eri yksiköissä. Auditointiryhmä voi tehdä tiedekunta- tai yksikkökohtaisia arviointikäyntejä, joilla todennetaan laadunvarmistuksen kattavuutta, toimivuutta, vaikuttavuutta sekä avoimuutta ja viestivyyttä käytännön toiminnan tasolla. Auditointiryhmä valitsee vierailukohteet pääsääntöisesti auditointiaineiston perusteella. Auditointiryhmä voi myös järjestää eri henkilöstöryhmille yhteisiä keskustelutilaisuuksia laadunvarmistuksen kannalta keskeisistä teemoista. Auditointivierailu päättyy johdon tapaamiseen.

Auditointivierailulla auditointiryhmä tutustuu haastattelujen ohella laadunvarmistusjärjestelmään liittyvään aineistoon.

3.5 Auditointiryhmä

3.5.1 Auditointiryhmän kokoonpano ja auditiojakriteerit

Korkeakoulujen arviointineuvosto nimeää auditointiryhmän. Auditointiryhmään nimetään pääsääntöisesti viisi jäsentä, joista kolme edustaa korkeakouluja, yksi opiskelijoita ja yksi korkeakoulujen ulkopuolista työelämää. Auditointiryhmät nimetään siten, että niissä ovat edustettuina molemmat korkeakoulusektorit ja asiantuntemus korkeakoulujen eri henkilöstöryhmistä (johdantaminen ja hallinto, opetus- ja tutkimustyö sekä tukipalvelut). Auditointiryhmään pyritään nimeämään muutama aiemmin auditiojana toiminut henkilö.

Auditiojien tulee täyttää seuraavat kriteerit:

1. korkeakoulukentän hyvä tuntemus
2. arviointi-/auditointikokemus
3. laatu-/laadunvarmistusjärjestelmien tuntemus
4. osallistuminen Korkeakoulujen arviointineuvoston järjestämään auditointikoulutukseen.

Ennen auditointiryhmän nimeämistä korkeakouluilla on mahdollisuus kommentoida auditointiryhmän kokoonpanoa.

Korkeakouluilla on mahdollisuus valita auditoinnin toteuttajaksi kansallinen tai kansainvälinen auditointiryhmä. Ulkomaisten auditointiryhmien rooli ja määrä voidaan määrittellä tapauskohtaisesti kunkin auditoinnin yhteydessä.

Korkeakoulujen arviointineuvosto tekee auditointiryhmien kanssa sopimuksen, joka kattaa seuraavat asiat:

- asiantuntijan tehtävät
- raportin kirjoittamisvelvollisuus
- palkkio
- mahdolliset muut toimeksiantoon liittyvät ehdot.

Ryhmän sihteerinä on Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristössä toimiva suunnittelija.

3.5.2 Auditointiryhmien esteellisyys

Henkilö on esteellinen toimimaan auditointiryhmän jäsenenä siinä tapauksessa, että hän on asianosainen tai luottamus hänen puolueettomuuteensa auditointiin osallistuvan korkeakoulun suhteen vaarantuu. Tällaisia tilanteita voi syntyä silloin, kun henkilö on auditoitavan korkeakoulun palveluksessa tai on toiminut esimerkiksi luottamushenkilönä korkeakoulun päätöksentekoaikana. Auditointiryhmän tulee myös itse ilmoittaa mahdollisista esteellisyyteensä vaikuttavista näkökohdista Korkeakoulujen arviointineuvostolle.

3.5.3 Auditointiryhmien perehdytys ja koulutus

Auditointiryhmien toimiminen edellyttää Korkeakoulujen arviointineuvoston perehdyttämiskoulutukseen osallistumista. Auditointiryhmät perehdyvät koulutuksessa mm. auditointiprosessin tavoitteisiin, vaiheisiin, auditointiryhmän vastuisiin sekä auditoinnissa käytettäviin menetelmiin sekä kansainvälisiin ja kotimaiseen laadunarviointitilanteeseen. Koulutukseen voi osallistua samanaikaisesti 10–20 auditointiryhmää. Koulutus on kestoltaan 1,5 työpäivää.

Koulutuksessa perehdytään mm. seuraaviin asioihin:

- Korkeakoulujen arviointineuvosto kansallisena ja kansainvälisenä arviointitoimijana
- auditoinnin lähtökohdat, tavoitteet ja menetelmän esittely
- auditointiryhmän tehtävät ja toimintaperiaatteet
- auditointivierailun toteutus
- auditointitekniikat ja -kysymykset
- auditointiaineiston analysointi ja arviointikirjoittaminen.

Ennen auditointivierailua auditointiryhmä järjestää vähintään yhden valmistelukokouksen, jossa käsitellään korkeakoulun kanssa tehty auditointisopimus ja korkeakoululta saadut auditointiaineistot sekä sovitaan ryhmän sisäisestä työnjaosta auditointivierailua ja raportointia silmällä pitäen.

3.5.4 Auditoidijien toimintaperiaatteet ja eettiset ohjeet

Auditointiryhmän tulee noudattaa auditoinnissa seuraavia periaatteita ja arviointieettisiä ohjeita:

1. Auditoinnin tulee olla suunnitelmallista ja perustua läpinäkyviin ja ymmärrettäviin menetelmiin.
2. Auditoinnin tulee perustua auditointiprosessissa ja -vierailulla kertyneeseen aineistoon.
3. Auditoidijilla tulee olla auditointi-/arviointiosaamista ja heidän tulee olla valmiita kehittämään sitä.
4. Auditoidijien tulee toimia tasapuolisesti ja objektiivisesti auditoitavaa korkeakoulua kohtaan.
5. Auditoidijien tulee olla tietoisia mahdollisista kytköksistään erilaisten arvojen ja intressien verkostoon.

3.5.5 Auditoidijien palkkiot

Auditoidijien palkkioissa noudatetaan Korkeakoulujen arviointineuvoston vahvistamia palkkioperusteita.

3.6 Auditointiraportti

Auditointiryhmä laatii auditointiprosessissa kertyneen aineiston ja siitä tehdyn analyysin pohjalta raportin. Raportit noudattavat yhdenmukaista rakennetta, johon kuuluvat

- kuvaus auditointiprosessista
- kuvaus auditoitavasta korkeakoulusta ja sen laadunvarmistusjärjestelmästä
- auditointitulokset auditointikohteittain
- johtopäätökset
 - vahvuudet ja hyvät käytänteet
 - kehittämissuosituksukset
 - auditointiryhmän esitys auditoinnin hyväksymisestä tai uusinta-auditoinnista.

Auditointiraportin lopussa on Korkeakoulujen arviointineuvoston päätös siitä, läpäiseekö korkeakoulu auditoinnin vai edellyttääkö laadunvarmistusjärjestelmä uusinta-auditointia.

Auditointiraportti julkaistaan samalla kielellä, jolla auditointi on toteutettu. Auditointiraportin laajuus on noin 50 sivua.

3.7 Tulosten julkistus ja palautekeskustelu

Korkeakoulujen auditointiraportit ovat julkisia. Raportit julkaistaan Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisusarjassa. Lisäksi Korkeakoulun arviointineuvosto voi julkaista englannin- tai suomenkielisiä koosteraportteja, joissa tehdään yhteenvetoa ja analyysia auditoinneista.

Auditoinnin tulokset julkistetaan seminaarissa, jonka Korkeakoulujen arviointineuvosto järjestää yhdessä auditointiin osallistuneen korkeakoulun kanssa. Tässä yhteydessä korkeakoulun henkilökunnalla ja opiskelijoilla on mahdollisuus käydä avoin keskustelu auditoinnin tuloksista ja johtopäätöksistä auditointiryhmän edustajien kanssa.

4 Auditoinnin johtopäätökset ja seuraamukset

Auditointiryhmä arvioi auditointikohteiden ja -kriteerien perusteella laadunvarmistusjärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta ja toimivuutta ja osoittaa korkeakoululle laadunvarmistuksen kehittämissuosituksia sekä nostaa esiin laadunvarmistuksen hyviä käytänteitä.

Auditointiryhmä tekee arvion laadunvarmistusjärjestelmän kehitysvaiheesta auditointikohteittain ja esittää sen pohjalta Korkeakoulujen arviointineuvostolle auditoinnin hyväksymistä tai uusinta-auditointia. Auditointiryhmä voi esittää auditoinnin hyväksymistä edellyttäen, että laadunvarmistuksen kaikki osa-alueet ovat vähintään tasolla ”alkava” ja että laadunvarmistusjärjestelmän kokonaisuutta (auditointikohde 7) koskeva arvio on vähintään tasolla ”kehittyvä”.

Korkeakoulujen arviointineuvosto tekee auditointiryhmän esityksen pohjalta päätöksen korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditoinnin läpäisemisestä tai uusinta-auditoinnin tarpeesta. Korkeakoulujen arviointineuvosto voi päättää auditointiraportin perusteella myös toisin kuin auditointiryhmä esittää.

Mikäli korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmä edellyttää uusinta-auditointia, se toteutetaan noin kahden vuoden kuluttua varsinaisesta auditoinnista, ja se kohdistuu auditointiraportissa erityisesti nimettyihin kehittämistarpeisiin.

Korkeakoulujen arviointineuvosto pitää auditoiduista korkeakouluista rekisteriä omilla verkkosivuillaan. Auditoinnin läpäissyt korkeakoulu saa Korkeakoulujen arviointineuvostolta auditointitodistuksen. Korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi uusitaan kuuden vuoden välein.

5 Uusinta-auditointi

5.1 Uusinta-auditoinnin kohteet ja kriteerit

Mikäli Korkeakoulujen arviointineuvosto päättää edellyttää korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän uusinta-auditointia, arviointineuvoston päätöksessä mainitaan laadunvarmistuksen välttämättömät kehittämistarpeet, joihin uusinta-auditointi kohdistuu.

Uusinta-auditoinnissa edellytetään korkeakoululta näyttöä siitä, että se on selvästi edennyt laadunvarmistusjärjestelmänsä kehittämisessä välttämättömien kehittämistarpeiden osalta ja että laadunvarmistusjärjestelmä on uusinta-auditoinnissa tarkasteltavilta osa-alueiltaan kriteeristön perusteella vähintään vaiheessa ”kehittyvä”.

Auditointiryhmä käyttää uusinta-auditoinnin kohteena olevien kehittämisalueiden arvioinnissa liitteessä 2 esitettyä kriteeristöä.

5.2 Uusinta-auditointiprosessi

Korkeakoulukohtainen uusinta-auditointiprosessi sisältää seuraavat vaiheet:

1. neuvottelu korkeakoulun, auditointiryhmän ja Korkeakoulujen arviointineuvoston kesken
2. uusinta-auditointisopimus korkeakoulun ja Korkeakoulujen arviointineuvoston kesken
3. korkeakoulun toteuttama uusinta-auditointiaineiston kokoaminen
4. uusinta-auditointiryhmän nimeäminen Korkeakoulujen arviointineuvostossa
5. auditointiryhmän perehdyttäminen Korkeakoulujen arviointineuvoston toimesta
6. auditointiryhmän vierailu korkeakoulussa
7. auditointiraportti
8. tulosten julkistus ja palautekeskustelu.

5.2.1 Korkeakoulun ja arviointineuvoston välinen neuvottelu

Korkeakoululle tarjotaan mahdollisimman pian varsinaisen auditoinnin jälkeen mahdollisuus käydä Korkeakoulujen arviointineuvoston kanssa neuvottelu, jossa keskustellaan korkeakoulun auditointiraportin pohjalta laatimasta laadunvarmistusjärjestelmän kehittämissuunnitelmasta. Neuvottelussa voidaan kuulla auditointiryhmää. Suunnitelmassa korkeakoulu esittää ne kehittämistoimenpiteet, joilla se vastaa Korkeakoulujen arviointineuvoston päätöksessä esitettyyn kehittämiskohteiden priorisointiin ja auditointiraportin kehittämissuositukseen.

Neuvottelussa sovitaan uusinta-auditoinnin aineiston rakenteesta ja uusinta-auditoinnin kokonaisaikataulusta. Neuvottelusta kirjoitetaan muistio.

Neuvotteluun osallistuvat korkeakoulun valitsemat edustajat, alkuperäisen auditointiryhmän puheenjohtaja ja/tai ryhmän jäseniä sekä arviointineuvoston edustajat.

5.2.2 Uusinta-auditointisopimus

Korkeakoulujen arviointineuvosto on tehnyt korkeakoulun kanssa sopimuksen auditoinnista ja siinä korkeakoulu on sitoutunut mahdolliseen uusinta-auditointiin. Uusinta-auditoinnista tehdään sopimus, joka kattaa seuraavat asiat:

- uusinta-auditoinnin kohteet Korkeakoulujen arviointineuvoston päätöksen mukaisesti
- uusinta-auditoinnin aikataulu
- auditointiryhmän kotimaisuus/kansainvälisyys ja auditoinnissa käytettävä kieli
- auditointivierailun kesto (1–2 päivää korkeakoulun koosta riippuen)
- kustannusten jakautuminen
- seuraamukset, ellei korkeakoulu läpäise uusinta-auditointia hyväksytysti.

5.2.3 Uusinta-auditoinnin aineisto

Korkeakoulu antaa kirjallisen raportin (10–20 sivua) siitä, miten se on edennyt laadunvarmistusjärjestelmänsä kehittämisessä. Raportissa on kansilehti ja sisällysluettelo sekä yhden sivun mittainen yhteenveto kehittämistyön toteuttamisesta ja keskeisistä tuloksista. Yhteenvedon jälkeen on kukin kehittämiskohde esitetty 1–3 sivun mittaisena kuvauksena, josta käy ilmi kehitystyö ja sen toteutus sekä kehitystyön tulokset. Alaotsikkoina voidaan käyttää soveltuvin osin auditointiraportin yksityiskohtaisia kehittämissuosituksia. Liitteenä on

ensimmäisen auditoinnin tuloksien perusteella laadittu kehittämissuunnitelma ja/tai toteuttamissuunnitelma. Tämä raportti toimii auditointiryhmän etukäteisaineistona ennen auditointivierailua.

Korkeakoulu dokumentoi raporttinsa kehittämistoimenpiteet näytöillä tai www-linkeillä. Keskeiset www-aineistot tulee tulostaa osaksi kirjallista näyttöaineistoa. Raportin ja dokumentoinnin ei tule ylittää yhden arkistokansion (vahvuus 7 cm) laajuutta.

Korkeakoulu toimittaa auditointiaineiston Korkeakoulujen arviointineuvostoon kymmenenä (10) kappaleena vähintään kuusi viikkoa ennen uusinta-auditointivierailua.

5.2.4 Uusinta-auditointiryhmän nimeäminen

Korkeakoulujen arviointineuvosto nimeää uusinta-auditointia varten auditointiryhmän. Auditointiryhmään nimetään 3–4 jäsentä. Jäsenistä ainakin yksi edustaa korkeakouluja, yksi opiskelijoita ja yksi korkeakoulujen ulkopuolista työelämää. Ryhmän kokoonpano ratkaistaan sillä perusteella, mihin uusinta-auditointipäätöksessä on kiinnitetty huomiota.

Ryhmän puheenjohtajana toimii joku alkuperäisen auditointiryhmän jäsenistä, ei kuitenkaan välttämättä sen puheenjohtaja. Jäseniksi ei nimetä yksinomaan kyseisen korkeakoulun alkuperäisessä auditoinnissa mukana olleita, mutta pääsääntöisesti sellaisia, jotka ovat kuuluneet johonkin aiempaan auditointiryhmään.

Ennen ryhmän nimeämistä korkeakoululla on mahdollisuus kommentoida sen kokoonpanoa esimerkiksi mahdollisesta esteellisyyšnäkökulmasta.

Korkeakoulujen arviointineuvosto tekee auditoidijien kanssa sopimuksen, joka kattaa seuraavat asiat:

- asiantuntijan tehtävät
- raportin kirjoittamisvelvollisuus
- palkkio
- mahdolliset muut toimeksiantoon liittyvät ehdot.

Ryhmän sihteerinä on Korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristössä toimiva suunnittelija.

5.2.5 Uusinta-auditointiryhmän perehdyttäminen

Korkeakoulujen arviointineuvosto järjestää auditoidijille perehdytyksen, jossa kerrataan auditoidijan roolin periaatteet ja keskitytään uusinta-auditoinnin kohteeseen, korkeakoululta saatuun aineistoon sekä uusinta-auditoinnin käytännön toteutukseen.

Ryhmä pitää uusinta-auditointiaineistoon perehtymisen jälkeen auditointivierailua valmistelevan kokouksen.

5.2.6 Auditointivierailu

Uusinta-auditointivierailu todentaa aineiston perusteella saatua kuvaa laadunvarmistusjärjestelmän kehityksestä. Vierailu on pääsääntöisesti yksipäiväinen. Korkeakoulun koosta riippuen se voi olla myös kaksipäiväinen. Vierailu sisältää organisaation eri tasoilta olevien henkilöiden haastatteluja mukaan lukien opiskelijat ja sidosryhmät. Korkeakoulujen sisäisiä yksikkövierailuja ei välttämättä tehdä.

Vierailun käytännön toteutuksesta sovitaan yhdessä korkeakoulun kanssa.

Varsinaisessa auditoinnissa korkeakouluissa on järjestetty vierailua valmisteleva tapaaminen ja informaatiotilaisuus. Uusinta-auditoinnin vierailua varten sellaista ei ole välttämättä tarpeen järjestää.

5.2.7 Raportti

Auditointiryhmä laatii arviointiprosessissa kertyneen aineiston (korkeakoulun toimittamat dokumentit ja vierailu) pohjalta raportin. Raportissa esitetään uusinta-auditoinnin tulokset kehittämiskohteittain niihin liittyviä kriteerejä vasten. Raportti sisältää arvioivaa tekstiä ja johtopäätöksiä. Kehittämisuosituksia ei enää anneta. Raportti julkaistaan samalla kielellä, jolla uusinta-auditointi on toteutettu.

Auditointiryhmä esittää raporttinsa lopuksi kokonaisarvion ja esityksen siitä, läpäiseekö korkeakoulu uusinta-auditoinnin hyväksytysti.

Raportin loppuun liitetään auditointiryhmän esityksen pohjalta tehty Korkeakoulujen arviointineuvoston päätös uusinta-auditoinnin tuloksesta.

5.2.8 Tulosten julkistus ja palautekeskustelu

Uusinta-auditointiraportit ovat julkisia. Raportti julkaistaan verkkojulkaisuna Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisusarjassa. Se voidaan julkaista myös painettuna, mikäli korkeakoulu maksaa painatuskulut.

Julkistamis- ja keskustelutilaisuus korkeakoulussa voidaan järjestää arviointineuvoston ja korkeakoulun yhteistyönä, mikäli korkeakoulu niin haluaa.

5.3 Uusinta-auditoinnin johtopäätökset ja seuraamukset

Uusinta-auditoinnin hyväksytysti läpäissyt korkeakoulu saa Korkeakoulujen arviointineuvostolta auditointitodistuksen. Todistusteksti kertoo hyväksytysti läpäistystä auditoinnista, siinä ei mainita uusinta-auditointia.

Uusinta-auditoinnin läpäissyt korkeakoulu merkitään Korkeakoulujen arviointineuvoston ylläpitämään rekisteriin.

Auditointi on voimassa kuusi vuotta uusinta-auditoinnin hyväksytystä läpäisystä eli Korkeakoulujen arviointineuvoston sitä koskevasta päätöksestä.

Mikäli Korkeakoulujen arviointineuvosto päättää, ettei korkeakoulu läpäise uusinta-auditointia hyväksytysti, toteutetaan seuraava auditointi kyseisessä korkeakoulussa kuuden vuoden kuluttua siitä, kun Korkeakoulujen arviointineuvosto on tehnyt päätöksen uusinta-auditoinnin tuloksesta. Se on luonteeltaan normaali, perusmallin mukainen auditointi.

6 Auditoinnin seuranta ja laadunvarmistusjärjestelmien kehittäminen

Korkeakoulujen arviointineuvosto järjestää auditoinnin seurantaseminaareja korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien kehittämisen tueksi. Seminaarien tarkoituksena on antaa palautetta laadunvarmistusjärjestelmien kehittämistyöstä niille korkeakouluille, joiden auditoinnista on kulunut aikaa noin kolme vuotta. Lisäksi seminaarien tarkoituksena on jakaa korkeakoulujen kesken laadunvarmistustyöhön liittyviä kokemuksia ja hyviä käytänteitä. Seminaarit ovat avoimia kaikkien korkeakoulujen edustajille.

LIITE 1: Auditointiin liittyviä käsitteitä

Tässä määritellään Korkeakoulujen arviointineuvoston tulkinta tässä käsikirjassa esiintyvistä käsitteistä. Määritelmät perustuvat kansainvälisten arviointiorganisaatioiden yleisesti käyttämiin ja hyväksymiin tulkintoihin, joita Korkeakoulujen arviointineuvosto on soveltanut suomalaiseen korkeakoulu- ja arviointikulttuuriin. Tämä valinta merkitsee sitä, että Korkeakoulujen arviointineuvosto ei ole auditoinneissa sitoutunut mihinkään yksittäiseen arviointimalliin (esim. ISO, EFQM tai BSC).

Arviointi

Systemaattista arvon määrittämistä ja esiinnostamista (engl. evaluation) tai tavoitteisiin vertaamista ja suorituksen "mittaamista" (engl. assessment, esim. quality assessment) suhteessa asetettuihin kriteereihin. Korkeakoulujen arviointineuvoston mukaan arviointi ymmärretään prosessina, jonka tavoitteena on kehittämistarpeiden ja -ehdotusten esiin nostaminen.

Arviointikriteeri

Arviointikriteerien avulla määritellään ne ehdot, joilla koulutuksen laadulliset ominaisuudet tai määrälliset tunnusluvut erotellaan toisistaan. Arviointikriteerit voivat olla kynnysehdon tyyppisiä tai ne voidaan skaalata. Kynnysehtoja on käytetty ammattikorkeakoulujen toimilupa-arvioinneissa ja erikoistumisopintojen akkreditoinnissa. Skaalattuja kriteerejä on käytetty auditoinneissa ja ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuyskiköiden valinnassa. Arviointikriteerin rinnalla käytetään myös käsitettä arviointiperuste.

Arviointimalli (-menetelmä)

Arviointimallilla tai -menetelmällä tarkoitetaan korkeakoulujen arvioinneissa kansainvälisesti käytettyä lähestymistapaa, joka koostuu neljästä osasta: 1. kansallinen tai muu ulkopuolinen arviointiorganisaatio, 2. itsearviointi, 3. vertaisarviointi arviointivierailuineen ja 4. julkinen arviointiraportti.

Arviointityyppi

Arviointityypit voidaan käyttötarkoituksen mukaan tiivistää neljään pääluokkaan: 1. arviointi, 2. akkreditointi, 3. auditointi ja 4. benchmarking. Näitä arviointityyppejä käytetään kolmen erilaisen kohteen eli organisaatioiden, koulutusohjelmien ja oppiaineiden arviointiin, ja niiden käyttötarkoitus voi vaihdella toiminnan kehittämisestä tilivelvollisuuden osoittamiseen.

Akkreditointi

Sana akkreditointi (lat. ad + credere) tarkoittaa luotettavaksi ja uskottavaksi esittämistä ja julkista ansioiden tunnustamista suhteessa ulkoisesti asetettuihin kriteereihin. Akkreditoinnilla tarkoitetaan yleensä joko virallista, muodolliseen vallankäyttöön liittyvää korkeakoulujen tai niiden tarjoamien ohjelmien hyväksymistä tai erilaisten laatuleimojen myöntämistä korkeakouluille tai niiden ohjelmille.

Auditointi

Auditointi on riippumatonta ulkopuolista arviointia, jossa selvitetään, onko laadunvarmistusjärjestelmä tavoitteiden mukainen, tehokas ja tarkoitukseen sopiva. Auditoinnissa ei oteta kantaa tavoitteisiin tai toiminnan tuloksiin sinänsä, vaan arvioidaan niitä prosesseja, joilla korkeakoulu hallitsee ja kehittää koulutuksen ja muun toiminnan laatua.

Itsearviointi

Yksikön tai organisaation omaan toimintaan, sen edellytyksiin ja tuloksiin kohdistuvaa arviointia. Itsearviointi on keino kerätä tietoa arviointikohteesta ja työkalu korkeakouluille oman toimintansa kehittämiseen. Itsearviointi voi olla oma-aloitteista tai ulkopuolisen tahon edellyttämää.

Kehittävä arviointi

Kehittävällä arvioinnilla tarkoitetaan arviointia, jonka tavoitteena on tukea korkeakouluja niiden kehittäessä koulutusta ja muuta toimintaa. Korkeakoulujen arviointineuvoston tulkinnan mukaan kehittävä arviointi on käyttäjälähtöinen prosessi, jossa arvioinnin menetelmä räätälöidään arvioinnin tavoitteiden, arvioitavan teeman ja osallistujien tarpeiden mukaan.

Kriteeri

Ks. arviointikriteeri

Laadunvarmistus

Laadunvarmistuksella tarkoitetaan niitä menettelytapoja, prosesseja tai järjestelmiä, joiden avulla korkeakoulu turvaa ja kehittää koulutuksen ja muun toiminnan laatua.

Laadunvarmistusjärjestelmä

Käsite laadunvarmistusjärjestelmä pohjautuu englanninkieliseen käsitteeseen 'quality assurance system', joka kattaa sekä laadunhallinnan että laadun kehittämisen. Laadunvarmistusjärjestelmää voidaan käyttää kahdessa merkityksessä: sillä voidaan tarkoittaa yksittäisen korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmää tai kansallista korkeakoulutuksen laadunvarmistusjärjestelmää. Korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmällä tarkoitetaan laadunvarmistuksen organisaatiosta, vastuunjaosta, menettelytavoista, prosesseista ja resursseista muodostuvaa kokonaisuutta. Kansallisella laadunvarmistusjärjestelmällä tarkoitetaan kokonaisuutta, joka muodostuu korkeakoulujen, Korkeakoulujen arviointineuvoston ja opetusministeriön menettelytavoista ja prosesseista sekä lainsäädännöstä korkeakoulutuksen laadun varmistamiseksi.

Laatu

Laatu voidaan määritellä monin eri tavoin mm. huippulaadun, tasalaadun, asiakaslaadun, kustannustehokkuuden tai toiminnan aikaansaaman muutoksen näkökulmasta. Laadunvarmistusjärjestelmien auditoinnissa laadulla tarkoitetaan laadunvarmistuksen menettelytapojen, prosessien ja järjestelmien tarkoituksenmukaisuutta suhteessa tavoitteisiin tai tarkoitukseen (fitness for purpose). Tällöin laatu on tavoitteiden saavuttamista, josta on näyttöä.

Laatukulttuuri

Laatukulttuuri sisältää sekä laadun kehittämiseen tähtäävät toimenpiteet että yksilöllisen ja kollektiivisen sitoutumisen laadun ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Sertifiointi

Hyväksymistä ja varmentamista, että tietty laadun taso tai status on saavutettu. Sertifiointiin liittyy usein todistus (sertifikaatti) hankitusta statuksesta. Todistuksen voi antaa 1. osapuoli (organisaation johto), 2. osapuoli (asiakas) ja 3. osapuoli (ulkopuolinen akkreditoitu sertifioija).

Sidosryhmä

Ryhmä tai organisaatio, jolla on intressi jonkin asian suhteen. Korkeakoulutuksen sidosryhmiin kuuluvat korkeakoulujen henkilöstö, opiskelijat, opiskelijoiden vanhemmat ja muut veronmaksajat, työnantajat, hallitus, yhteiskunta, ammattijärjestöt ja korkeakouluista valmistuneet.

SWOT-analyysi

SWOT-analyysi on menetelmä, jonka tuloksia hyödynnetään esimerkiksi toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. SWOT-analyysissä kirjataan ylös omat vahvuudet (strengths), heikkoudet (weaknesses), mahdollisuudet (opportunities) ja uhat (threats).

LIITE 2: Auditoinnissa käytettävät kriteerit

KOhteet	Puuttuva	Alkava	Kriteerit	kehittyvä	Edistynyt
1. Korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän tavoitteiden, toimijoiden sekä vastuuiden määrittely ja dokumentaatio	Laadunvarmistusjärjestelmän tavoitteita, toimijoita ja vastuuta ei ole määritelly eikä dokumentoitu.	Tavoitteiden, toimijoiden ja vastuuiden määrittely ja dokumentointi on puutteellista. Vastuunjako toimii osittain.	Tavoitteet, toiminnot, toimijat ja vastuut ovat selkeästi ja konkreettisesti määriteltyjä ja dokumentoituja. Vastuunjako on toimiva.	Dokumentointi ja vastuunjako ovat erittäin hyvin toimivia ja tehostavat laadunvarmistusta.	
2. Korkeakoulun perustoimintojen laadunvarmistuksen kattavuus ja vaikuttavuus	Korkeakoulun perustoiminnoissa ei ole laadunvarmistusta.	Järjestelmä kattaa yksittäisiä korkeakoulun perustoimintoja.	Järjestelmä kattaa useita korkeakoulun perustoimintoja.	Laadunvarmistusjärjestelmä kattaa pääsääntöisesti kaikki korkeakoulun perustoiminnot.	
2 b) Tutkimus/Tutkimus- ja kehitystyö	Laadunvarmistusjärjestelmän tuottamaa tietoa ei hyödynnetä koulutuksen ja muun toiminnan laadunhallinnan ja kehittämisen välineenä.	Tiedon käyttö on satunnaista ja/tai sen keruu on itsetarkoitukseksi.	Tietoa käytetään koulutuksen ja muun toiminnan laadunhallinnan ja kehittämisen välineenä. Suuri osa kerättävää palautteesta hyödynnetään.	Tiedon hyödyntäminen on systemaattista ja tiedon tulokset kasa käytöstä koulutuksen ja muun toiminnan kehittämisessä on selkeää ja jatkuvaa näyttöä.	
2 c) Yhteiskunnallinen vuorovaikutus, vaikuttavuus ja aluekehitystyö	Laadunvarmistuksen menettelytapojen avulla ei voida tunnistaa riittämätöntä laatua.	Laadunvarmistuksen menettelytapojen avulla voidaan tyydyttävästi tunnistaa riittämätön laatu.	Laadunvarmistuksen menettelytavat edistävät toiminnan kehittämistä ja muutoksen aikaansaamista. Riittämättömän laadun tunnistaminen on tehokasta.	Uusien ideoiden syntyminen ja niiden toteuttamista tukevien menettelytapojen ja rakenteisiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Toimintakulttuuri tukee innovatiivisuutta. Riittämätön laatu tunnistetaan tehokkaasti.	
2 d) Tuiki- ja palvelutoiminnot (mm. kirjasto- ja tietopalvelu, ura- ja rekrytointipalvelut sekä kansainväliset palvelut)					
2 e) Henkilöstön rekrytointi ja kehittäminen					

KOhteet	Puuttuva	Alkava	Kriteerit	Kehittyvä	Edistynyt
3. Laadunvarmistusjärjestelmän kytkäminen johtamiseen ja toiminnanohjaukseen	Laadunvarmistusta ei ole kytketty johtamiseen ja toiminnanohjaukseen	Laadunvarmistusjärjestelmän yhteydet toiminnanohjaukseen, tulosten seurantaan ja kehittämiseen ovat puutteelliset.	Järjestelmä on kytketty korkeakoulun toimintaan ja toiminnanohjaukseen. Laadunvarmistusjärjestelmän tuottamaa tietoa hyödynnetään kehittämässä. Yhteyksistä toiminnan ohjaukseen, tulosten seurantaan ja kehittämiseen on näyttöä.	Järjestelmä on kytketty korkeakoulun toimintaan ja toiminnanohjaukseen. Laadunvarmistusjärjestelmän tuottamaa tietoa hyödynnetään kehittämässä. Yhteyksistä toiminnan ohjaukseen, tulosten seurantaan ja kehittämiseen on näyttöä.	Laadunvarmistus on luonteva osa korkeakoulun toimintaa ja toiminnanohjausta. Korkeakoulun johto on sitoutunut järjestelmään. Tiedon systemaattisesta hyödyntämisestä korkeakoulun toiminnanohjauksessa, tulosten seurannassa ja kehittämisessä on selkeää ja jatkuvaa näyttöä.
4. Korkeakoulun henkilökunnan, opiskelijoiden ja ulkoisten sidosryhmien osallistuminen laadunvarmistukseen	Korkeakoulun henkilökunta, opiskelijat ja ulkoiset sidosryhmät eivät osallistu laadunvarmistukseen.	Jokin seuraavista toimijaryhmiä on laadunvarmistustoiminnan ulkopuolella: - opiskelijat - opettajat - tukipalvelujen edustajat - tutkijat - hallinto - johto - ulkoiset sidosryhmät	Edellä mainitut henkilöstöryhmät ja opiskelijat ovat järjestelmässä aktiivisesti mukana. Myös ulkoisilla sidosryhmillä on rooli laadunvarmistusjärjestelmän toiminnassa.	Eri henkilöstöryhmät ovat käytännössä erittäin sitoutuneita ja aktiivisia laadunvarmistustoiminnassa. Lisäksi ulkoiset sidosryhmät on mielekkäällä tavoin otettu mukaan arvioinnin toimijoiksi.	Eri henkilöstöryhmät ovat käytännössä erittäin sitoutuneita ja aktiivisia laadunvarmistustoiminnassa. Lisäksi ulkoiset sidosryhmät on mielekkäällä tavoin otettu mukaan arvioinnin toimijoiksi.
5. Laadunvarmistusjärjestelmän tuottaman tiedon tarkoituksenmukaisuus ja saatavuus	Laadunvarmistusjärjestelmässä ei ole huomioitu korkeakoulun eri henkilöstöryhmiä ja opiskelijoita, eikä tietoa välitetä korkeakoulun sisällä.	Tietoa tuotetaan vailla suunnitelmallisuutta ja sitä välitetään satunnaisesti. Eri toimijoiden tiedontarpeita korkeakoulun sisällä ei ole riittävästi otettu huomioon.	Järjestelmä tuottaa relevanttia tietoa korkeakoulun toimijoille ja järjestelmän tuottamat keskeiset tulokset ovat eri henkilöstöryhmien ja opiskelijoiden saatavilla.	Korkeakoululla on systemaattisia menettelytapoja eri henkilöstöryhmille suunnatun tiedon tuottamiseen ja analysointiin. Korkeakoulun laadunvarmistusta koskeva sisäinen viestintä on aktiivista.	Korkeakoululla on systemaattisia menettelytapoja eri henkilöstöryhmille suunnatun tiedon tuottamiseen ja analysointiin. Korkeakoulun laadunvarmistusta koskeva sisäinen viestintä on aktiivista.

KOHTEET	PUUTTUVA	ALKAVA	KRITTEERIT	KEHITTYVÄ	EDISTYNYT
<p>5 b) korkeakoulun ulkoisten sidosryhmien näkökulmista</p>	<p>Laadunvarmistusjärjestelmässä ei ole huomioitu korkeakoulun ulkoisten sidosryhmien näkökulmia, eikä tietoa välitetä ulkoisille sidosryhmille.</p>	<p>Ulkoisten sidosryhmien näkökulmia ei ole riittävästi otettu huomioon laadunvarmistusjärjestelmän suunnittelussa ja jatkuvassa kehittämisessä. Tiedon välittäminen ulkoisille sidosryhmille on satunnaisista.</p>	<p>Ulkoiset sidosryhmät on määritelty ja niiden tiedontarpeet on otettu selvästi huomioon. Laadunvarmistusjärjestelmän toiminta ja keskeiset tulokset ovat tärkeimpien yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien saatavilla.</p>	<p>Korkeakoulun laadunvarmistusta koskeva ulkoinen viestintä on aktiivista ja tietoa välitetään suunnatusti ja tarkoituksenmukaisesti ulkoisille sidosryhmille.</p>	
<p>6. Laadunvarmistusjärjestelmän toiminnan seuranta, arviointi ja jatkuva kehittäminen</p>	<p>Korkeakoululla ei ole käsitystä laadunvarmistusjärjestelmän toiminnasta, eikä sitä seurata tai kehitetä.</p>	<p>Korkeakoululla on heikko kokonaiskäsite laadunvarmistusjärjestelmän toiminnasta. Sen toimintaa ei juurikaan seurata, eikä kehittämisessä ole suunnitelmallisuutta.</p>	<p>Korkeakoulu seuraa laadunvarmistusjärjestelmän toimintaa ja sen kehittäminen on suunnitelmallista ja dokumentoitua.</p>	<p>Korkeakoulu seuraa, arvioi ja kehittää systemaattisesti laadunvarmistusjärjestelmän toimintaa ja on laajalti tietoinen sen toiminnan erilaisista vaikutuksista ja seurauksista.</p>	
<p>7. Laadunvarmistusjärjestelmän kokonaisuus</p>	<p>Korkeakoulun toimintoihin sisältyvät yksittäisiä ja toisistaan erillisiä laadunvarmistuksen menettelytapoja.</p>	<p>Osaan korkeakoulun toimimista sisältyy laadunvarmistuksen menettelytapoja.</p> <p>Laadunvarmistusjärjestelmän vaikuttavuudesta toiminnan kehittämiseen on vähän näyttöä.</p> <p>Laadunvarmistuksen menettelytavat eivät muodosta toimivaa ja yhtenäistä järjestelmää.</p>	<p>Laadunvarmistus kattaa suuren osan korkeakoulun toiminnosta.</p> <p>Laadunvarmistusjärjestelmän vaikuttavuudesta toiminnan kehittämiseen on selkeää näyttöä.</p> <p>Laadunvarmistuksen menettelytavat muodostavat melko hyvin toimivan järjestelmä-rakenteen.</p>	<p>Laadunvarmistusjärjestelmä kattaa kaikki korkeakoulun toiminnot.</p> <p>Laadunvarmistusjärjestelmän vaikuttavuudesta toiminnan kehittämiseen on systemaattista ja jatkuvaa näyttöä.</p> <p>Laadunvarmistuksen menettelytavat muodostavat dynaamisen kokonaisuuden.</p>	

LIITE 3: Auditointiprosessin vaiheet ja aikataulu

Korkeakoulun ilmoittautuminen auditointiin

- Auditoinnit toteutetaan ilmoittautumisperiaatteella. Korkeakoulujen arviointineuvosto sopii ilmoittautumisten perusteella auditointiaikataulusta korkeakoulujen kanssa.

Auditointisopimuksen laatiminen

- Auditointia käynnistettäessä Korkeakoulujen arviointineuvosto tekee korkeakoulun kanssa sopimuksen, joka koskee auditoinnin toteutustapaa, auditointiryhmän kansainvälisyyttä/kotimaisuutta (kieli), auditointivierailun kestoja, auditointiprosessin aikataulua, kustannuksia ja sitoutumista mahdolliseen uusinta-auditointiin.

Auditointiryhmän nimeäminen

- Korkeakoulujen arviointineuvosto nimeää pääsääntöisesti viisihenkisen auditointiryhmän kunkin korkeakoulun auditointia varten.

Korkeakoulun auditointiaineiston kokoaminen

- Auditointiprosessiin osallistuva korkeakoulu kokoaa laadunvarmistusjärjestelmästäan auditointiaineiston, jonka tarkoituksena on tarjota auditointiryhmälle riittävä tietoperusta ja näyttöjä laadunvarmistusjärjestelmän toimivuuden arviointia varten. Auditointiaineisto kootaan pääosin olemassa olevasta aineistosta.

Auditointivierailua valmisteleva tapaaminen

- Ennen auditointivierailua auditointiryhmän puheenjohtaja ja auditointia koordinoiva Korkeakoulujen arviointineuvoston suunnittelija vierailevat korkeakoulussa. Vierailun tarkoituksena on informoida ja käydä keskustelua korkeakoulun henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa auditoinnin toteutuksesta.

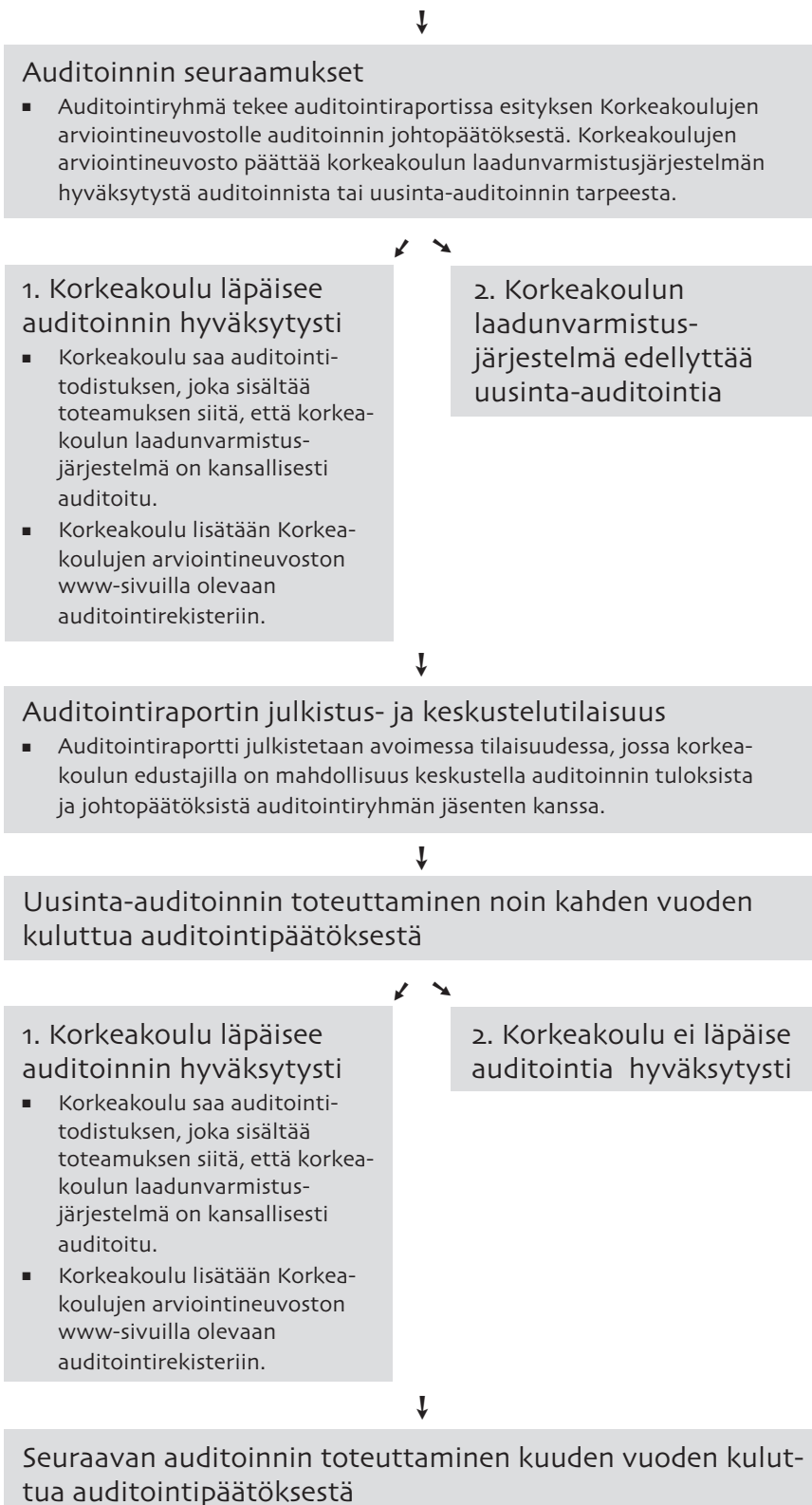
Auditointivierailu

- Auditointiryhmän tekemä auditointivierailu korkeakouluun kestää 2–5 päivää. Vierailun aikana auditointiryhmä haastattelee korkeakoulun eri toimijaryhmiä, tekee yksikkökohtaisia arviointikäyntejä sekä tutustuu auditoitavan korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän aineistoihin.

Auditointiraportti

- Auditointiryhmä laatii auditointiprosessissa kertyneen aineiston pohjalta auditointiraportin, joka sisältää laadunvarmistusjärjestelmän arvioinnin tulokset sekä laadunvarmistuksen kehittämissuosituksia, vahvuuksia ja hyviä käytänteitä.

KORKEAKOULUJEN ARVIOINTINEUVOSTON JULKAISUJA

PL 133, 00171 HELSINKI • Puh. 09-1607 6913 • Fax 09-1607 6911 • www.kka.fi

- 1:2000** Lehtinen, E., Kess, P., Stähle, P. & Urponen, K.: Tampereen yliopiston opetuksen arviointi
2:2000 Cohen, B., Jung, K. & Valjakka, T.: From Academy of Fine Arts to University. Same name, wider ambitions
3:2000 Goddard, J., Moses, I., Teichler, U., Virtanen, I. & West, P.: External Engagement and Institutional Adjustment: An Evaluation of the University of Turku
- 4:2000** Almefelt, P., Kekäle, T., Malm, K., Miikkulainen, L. & Pehu-Voima, S.: Audit of Quality Work. Swedish Polytechnic, Finland
5:2000 Harlio, R., Harvey, L., Mansikkamäki, J., Miikkulainen, L. & Pehu-Voima, S.: Audit of Quality Work. Central Ostrobothnia Polytechnic
- 6:2000** Moitus, S. (toim.): Yliopistokoulutuksen laatuyksiköt 2001–2003
7:2000 Liuhanen, A.-M. (toim.): Neljä aikuiskoulutuksen laatuyliopistoa 2001–2003
8:2000 Hara, V., Hyyönen, R., Myers, D. & Kangasniemi, J. (Eds.): Evaluation of Education for the Information Industry
9:2000 Jussila, J. & Saari, S. (Eds.): Teacher Education as a Future-moulding Factor. International Evaluation of Teacher Education in Finnish Universities
- 10:2000** Lämsä, A. & Saari, S. (toim.): Portfoliosta koulutuksen kehittämiseen. Ammatillisen opettajakoulutuksen arviointi
11:2000 Korkeakoulujen arviointineuvoston toimintasuunnitelma 2000–2003
12:2000 Finnish Higher Education Evaluation Council Action Plan for 2000–2003
13:2000 Huttula, T. (toim.): Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuyksiköt 2000
14:2000 Gordon, C., Knodt, G., Lundin, R., Oger, O. & Shenton, G.: Hanken in European Comparison. EQUIS Evaluation Report
15:2000 Almefelt, P., Kekäle, T., Malm, K., Miikkulainen, L. & Kangasniemi, J.: Audit of Quality Work. Satakunta Polytechnic
16:2000 Kells, H.R., Lindqvist, O.V. & Premfors, R.: Follow-up Evaluation of the University of Vaasa. Challenges of a small regional university
- 17:2000** Mansikkamäki, J., Kekäle, T., Miikkulainen, L., Stone, J., Tolppi, V.-M. & Kangasniemi, J.: Audit of Quality Work. Tampere Polytechnic
18:2000 Baran, H., Gladrow, W., Klauudy, K., Locher, J. P., Toivakka, P. & Moitus, S.: Evaluation of Education and Research in Slavonic and Baltic Studies
- 19:2000** Harlio, R., Kekäle, T., Miikkulainen, L. & Kangasniemi, J.: Laatutyön auditointi. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
20:2000 Mansikkamäki, J., Kekäle, T., Kähkönen, J., Miikkulainen, L., Mäki, M. & Kangasniemi, J.: Laatutyön auditointi. Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu
- 21:2000** Almefelt, P., Kantola, J., Kekäle, T., Papp, I., Manninen, J. & Karppanen, T.: Audit of Quality Work. South Carelia Polytechnic
1:2001 Valtonen, H.: Oppimisen arviointi Sibelius-Akatemiassa
2:2001 Laine, I., Kilpinen, A., Lajunen, P., Pennanen, J., Stenius, M., Uronen, P. & Kekäle, T.: Maanpuolustuskorkeakoulun arviointi
3:2001 Vähäpassi, A. (toim.): Erikoistumisopintojen akkreditointi
4:2001 Baran, H., Gladrow, W., Klauudy, K., Locher, J. P., Toivakka, P. & Moitus, S.: Экспертиза образования и научно-исследовательской работы в области славистики и баллистики (Eksperitiza obrazovanija i nauc'no-issledovatel'skoj raboty v oblasti slavistiki i baltistiki)
- 5:2001** Kinnunen, J.: Korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden arviointi. Kriteerejä vuorovaikutteisuuden arvottamiselle
6:2001 Löfström, E.: Benchmarking korkeakoulujen kielenopetuksen kehittämisessä
7:2001 Kaartinen-Koutaniemi, M.: Korkeakouluopiskelijoiden harjoittelun kehittäminen. Helsingin yliopiston, Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Lahden ammattikorkeakoulun benchmarking-projekti
- 8:2001** Huttula, T. (toim.): Ammattikorkeakoulujen aluekehitysvaikutuksen huippuyksiköt 2001
9:2001 Welander, C. (red.): Den synliga yrkeshögskolan. Ålands yrkeshögskola.
10:2001 Valtonen, H.: Learning Assessment at the Sibelius Academy
11:2001 Ponkala, O. (toim.): Terveystieteiden korkeakoulutuksen arvioinnin seuranta
12:2001 Miettinen, A. & Pajarre, E.: Tuotantotalouden koulutuksen arvioinnin seuranta
13:2001 Moitus, S., Huttu, K., Isohanni, I., Lerkkänen, J., Mieltyinen, I., Talvi, U., Uusi-Rauva, E. & Vuorinen, R.: Opintojen ohjauksen arviointi korkeakouluissa
- 14:2001** Fonselius, J., Hakala, M.K. & Holm, K.: Evaluation of Mechanical Engineering Education at Universities and Polytechnics
15:2001 Kekäle, T. (ed.): A Human Vision with Higher Education Perspective. Institutional Evaluation of the Humanistic Polytechnic
1:2002 Kantola, I. (toim.): Ammattikorkeakoulun jatkokutukinnon kokeilulupahakemusten arviointi
2:2002 Kallio, E.: Yksilöllisiä heijastuksia. Toimiiiko yliopisto-opetuksen paikallinen itsearviointi?
3:2002 Raivola, R., Himberg, T., Lappalainen, A., Mustonen, K. & Varmola, T.: Monta tietä maisteriksi. Yliopistojen maisteriohjelmien arviointi
- 4:2002** Nurmela-Antikainen, M., Ropo, E., Sava, I. & Skinnari, S.: Kokonaisvaltainen opettajuus. Steinerpedagogisen opettajakoulutuksen arviointi
- 5:2002** Taikka, M. & Hakkarainen, S.: Opintojen ohjauksen benchmarking tekniikan alan koulutusohjelmissa. Kymenlaakson, Mikkelin ja Pohjois-Savon ammattikorkeakoulut
- 6:2002** Kess, P., Hulkko, K., Jussila, M., Kallio, U., Larsen, S., Pohjolainen, T. & Seppälä, K.: Suomen avoin yliopisto. Avoimen yliopisto-opetuksen arviointiraportti
- 7:2002** Rantanen, T., Ellä, H., Engblom, L.-Å., Heinonen, J., Laaksovirta, T., Pohjanpalo, L., Rajamäki, T. & Woodman, J.: Evaluation of Media and Communication Studies in Higher Education in Finland
- 8:2002** Katajamäki, H., Artima, E., Hannelin, M., Kinnunen, J., Lyytinen, H. K., Oikari, A. & Tenhunen, M.-L.: Mahdollinen korkeakouluhyhteisö. Lahden korkeakouluysiköiden alueellisen vaikuttavuuden arviointi
- 9:2002** Kekäle, T. & Scheele, J.P.: With care. Institutional Evaluation of the Diaconia Polytechnic
10:2002 Härkönen, A., Juntunen, K. & Pyykkönen, E.-L.: Kajaanin ammattikorkeakoulun yrityspalveluiden benchmarking
11:2002 Katajamäki, H. (toim.): Ammattikorkeakoulut alueidensa kehittäjinä. Näkökulmia ammattikorkeakoulujen aluekehitystehtävän toteutukseen
- 12:2002** Huttula, T. (toim.): Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuyksiköt 2002–2003
13:2002 Hämäläinen, K. & Kaartinen-Koutaniemi, M. (toim.): Benchmarking korkeakoulujen kehittämisvälineenä
14:2002 Ylipulli-Kairala, K. & Lohiniva, V. (eds.): Development of Supervised Practice in Nurse Education. Oulu and Rovaniemi Polytechnics
- 15:2002** Löfström, E., Kantelinen, R., Johnson, E., Huhta, M., Luoma, M., Nikko, T., Korhonen, A., Penttilä, J., Jakobsson, M. & Miikkulainen, L.: Ammattikorkeakoulun kielenopetus tienhaarassa. Kielenopetuksen arviointi Helsingin ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluissa
- 16:2002** Davies, L., Hietala, H., Kolehmainen, S., Parjanen, M. & Welander, C.: Audit of Quality Work. Vaasa Polytechnic
17:2002 Sajavaara, K., Hakkarainen, K., Henttonen, A., Niinistö, K., Pakkanen, T., Piilonen, A.-R. & Moitus, S.: Yliopistojen opiskelijavalintojen arviointi
- 18:2002** Tuomi, O. & Pakkanen, P.: Towards Excellence in Teaching. Evaluation of the Quality of Education and the Degree Programmes in the University of Helsinki
- 1:2003** Sarja, A., Atkin, B. & Holm, K.: Evaluation of Civil Engineering Education at Universities and Polytechnics
2:2003 Ursin, J. (toim.): Viisi aikuiskoulutuksen laatuyliopistoa 2004–2006
3:2003 Hietala, H., Hintsanen, V., Kekäle, T., Lehto, E., Manninen, H. & Meklin, P.: Arktiset haasteet ja mahdollisuudet. Rovaniemen ammattikorkeakoulun kokonaisarviointi

- 4:2003** Varis, T. & Saari, S. (Eds.): *Knowledge Society in Progress – Evaluation of the Finnish Electronic Library – FinELib*
- 5:2003** Parpala, A. & Seppälä, H. (toim.): *Yliopistokoulutuksen laatuyksiköt 2004–2006*
- 6:2003** Kettunen, P., Carlsson, C., Hukka, M., Hyppänen, T., Lyytinen, K., Mehtälä, M., Rissanen, R., Suviranta, L. & Mustonen, K.: *Suomalaista kilpailukykyä liiketoimintaosaamisella. Kauppateiden ja liiketalouden korkeakoulutuksen arviointi*
- 7:2003** Kauppi, A. & Huttula, T. (toim.): *Laatua ammattikorkeakouluihin*
- 8:2003** Parjanen, M.: *Amerikkalaisen opiskelija-arvioinnin soveltaminen suomalaisen yliopistoon*
- 9:2003** Sarala, U. & Seppälä, H.: (toim.): *Hämeen ammattikorkeakoulun kokonaisarviointi*
- 10:2003** Kelly, J., Bazsa, G. & Kladis, D.: *Follow-up review of the Helsinki University of Technology*
- 11:2003** Goddard, J., Asheim, B., Cronberg, T. & Virtanen, I.: *Learning Regional Engagement. A Re-evaluation of the Third Role of Eastern Finland universities*
- 12:2003** Impiö, I., Laiho, U.-M., Mäki, M., Salminen, H., Ruoho, K., Toikka, M. & Vartiainen, P.: *Ammattikorkeakoulut aluekehittäjinä. Ammattikorkeakoulujen aluekehitysvaikutuksen huippuyksiköt 2003–2004*
- 13:2003** Cavallé, C., de Leersnyder, J.-M., Verhaegen, P. & Nataf, J.-G.: *Follow-up review of the Helsinki School of Economics. An EQUIS re-accreditation*
- 14:2003** Kantola, I. (toim.): *Harjoittelun ja työelämäprojektien benchmarking*
- 15:2003** Ala-Vähälä, T.: *Hollannin peili. Ammattikorkeakoulujen master-tutkinnot ja laadunvarmistus*
- 16:2003** Goddard, J., Teichler, U., Virtanen, I., West, P. & Puukka, J.: *Progressing external engagement. A re-evaluation of the third role of the University of Turku*
- 17:2003** Baran, H., Toivakka, P. & Järvinen, J.: *Slavistiikan ja baltologian koulutuksen ja tutkimuksen arvioinnin seuranta*
- 1:2004** Kekäle, T., Heikkilä, J., Jaatinen, P., Mylly, H., Piilonen, A.-R., Savola, J., Tynjälä, P. & Holm, K.: *Ammattikorkeakoulujen jatkokutkintokokeilu. Käynnistysvaiheen arviointi*
- 2:2004** Ekholm, L., Stenius, M., Huldin, H., Julkunen, I., Parkkonen, J., Löfström, E., Metsä, K.: *NOVA ARCADIA – Sammanhällning, decentralisering, gränsöverskridande. Helhetsutvärdering av Arcada – Nylands svenska yrkeshögskola 2003*
- 3:2004** Hautala, J.: *Tietoteollisuusalan koulutuksen arvioinnin seuranta*
- 4:2004** Rauhala, P., Karjalainen, A., Lämsä, A.-M., Valkonen, A., Vänskä, A. & Seppälä, H.: *Strategiasta koulutuksen laatuun. Turun ammattikorkeakoulun kokonaisarviointi*
- 5:2004** Murto, L., Rautniemi, L., Fredriksson, K., Ikonen, S., Mäntysaari, M., Niemi, L., Paldanius, K., Parkkinen, T., Tulva, T., Ylönen, F. & Saari, S.: *Eettisyyttä, elastisuutta ja elämää. Yliopistojen sosiaalityön ja ammattikorkeakoulujen sosiaalialan arviointi yhteistyössä työelämän kanssa*
- 6:2004** Ståhle, P., Hämäläinen, K., Laiho, K., Lietoila, A., Roiha, J., Weijo, U. & Seppälä, H.: *Tehokas järjestelmä – elävä dialogi. Helian laatutyön auditointi*
- 7:2004** Korkeakoulujen arviointineuvoston toimintakertomus 2000–2003
- 8:2004** Luopajarvi, T., Hauta-aho, H., Karttunen, P., Markkula, M., Mutka, U. & Seppälä, H.: *Perämerenkaaren ammattikorkeakoulu? Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kokonaisarviointi*
- 9:2004** Moitus, S. & Seppälä, H.: *Mitä hyötyä arvioinneista? Selvitys Korkeakoulujen arviointineuvoston 1997–2003 toteuttamien koulutusala-arviointien käytöstä*
- 10:2004** Moitus, S. & Saari, S.: *Menetelmistä kehittämiseen. Korkeakoulujen arviointineuvoston arviointimenetelmät vuosina 1996–2003*
- 11:2004** Pratt, J., Kekäle, T., Maassen, P., Papp, I., Perellon, J. & Uitti, M.: *Equal, but Different – An Evaluation of the Postgraduate Studies and Degrees in Polytechnics – Final Report*
- 1:2005** Niinikoski, S. (toim.): *Benchmarking tutkintorakennetyön työkaluna*
- 2:2005** Ala-Vähälä, T.: *Korkeakoulutuksen ulkoisen laadunvarmistuksen järjestelmät Ranskassa*
- 3:2005** Salminen, H. & Kajaste, M. (toim.): *Laatua, innovatiivisuutta ja proaktiivisuutta. Ammattikorkeakoulujen koulutuksen laatuyksiköt 2005–2006*
- 4:2005** Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointi. *Auditointikäsi kirja vuosille 2005–2007*
- 5:2005** *Auditering av högskolornas kvalitetssäkringssystem. Auditeringshandbok för åren 2005–2007*
- 1:2006** Dill, D.D., Mitra, S. K., Siggaard Jensen, H., Lehtinen, E., Mäkelä, T., Parpala, A., Pohjola, H., Ritter, M.A. & Saari, S.: *PhD Training and the Knowledge-Based Society. An Evaluation of Doctoral Education in Finland*
- 2:2006** Antikainen, E.-L., Honkonen, R., Matikka, O., Nieminen, P., Yanar, A. & Moitus, S.: *Mikkelin ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi*
- 3:2006** Kekäle, T., Ilolaksio, A., Katjavuori, N., Toikka, M. & Isoaho, K.: *Kuopion yliopiston laadunvarmistusjärjestelmän auditointi*
- 4:2006** *Audits of Quality Assurance Systems of Finnish Higher Education Institutions. Audit Manual for 2005–2007*
- 5:2006** Rauhala, P., Kotila, H., Linko, L., Mulari, O., Rautonen, M. & Moitus, S.: *Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi*
- 6:2006** Hämäläinen, K., Kantola, I., Marttinen, R., Meriläinen, M., Mäki, M. & Isoaho, K.: *Jyväskylän ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi*
- 7:2006** Kekäläinen, H.: (toim.) *Neljä aikuiskoulutuksen laatuyliopistoa 2007–2009*
- 8:2006** *Yliopistokoulutuksen laatuyksiköt 2007–2009*
- 9:2006** Ojala, I. & Vartiainen, P.: *Kolmen yliopiston opetuksen kehittämistoiminnan vaikuttavuus. Lapin yliopiston, Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Vaasan yliopiston opetuksen kehittämistoiminnan vaikuttavuuden benchmarking-arviointi*
- 10:2006** Lappalainen, M. & Luoto, L.: *Opetussuunnitelmaprosessit yliopistoissa*
- 11:2006** Levänen, K., Tervonen, S., Suhonen, M. & Stigell, L.: *Verkko-opintojen mitoituksen arviointi*
- 12:2006** Vuorela, P., Kallio, U., Pohjolainen, T., Sylvander, T. & Kajaste, M.: *Avoimen yliopiston arvioinnin seurantaraportti*
- 13:2006** Käyhkö, R., Hakamäki, S., Kananen, M., Kavonius, V., Pihonen, J., Puusaari, P., Kajaste, M. & Holm, K.: *Uudenlaista sankaruutta. Ammattikorkeakoulujen aluekehitysvaikutuksen huippuyksiköt 2006–2007*
- 14:2006** Malm, K., Lavonius, H., Nystén, P., Santavirta, N. & Cornér, S.: *Auditering av Svenska yrkeshögskolornas kvalitetssäkringssystem*
- 15:2006** Papp, I., Carolan, D., Handal, G., Lindesjö, E., Marttinen, R., Mustonen, V. & Isoaho, K.: *Audit of the quality assurance system of Seinäjoki Polytechnic*
- 16:2006** Alaniska, H. (toim.): *Opiskelija opetuksen laadunvarioinnissa.*
- 17:2006** Pyykkö, R., Keränen, P., Lahti, M., Mikkola, A., Paasonen, S. & Holm, K.: *Media- ja viestintäalan seuranta*
- 1:2007** Karppanen, E., Tornikoski, E., Töytäri, R., Urponen, H., Uusitalo, T., Holm, K.: *Lahden ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi*
- 2:2007** Liljander, J.-P., Heikkilä, J., Lappalainen, M., Nystén, P., Sulameri, T. & Kajaste, M.: *Savonia-ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi*
- 3:2007** Wahlbin, C., Heikkilä, J., Hellberg, M., Lindroos, P., Nybom, J. & Cornér, S.: *Auditering av Svenska handelshögskolornas kvalitetssäkringssystem*
- 4:2007** Jokinen, T., Malinen, H., Mäki, M., Nokela, J., Pakkanen, P. & Kekäläinen, H.: *Tampereen teknillisen yliopiston laadunvarmistusjärjestelmän auditointi*
- 5:2007** Saari, S. (toim.): *Korkeakouluopiskelija yhteiskunnallisena toimijana. Kansallinen benchmarking-arviointi*
- 6:2007** Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointi. *Uusinta-auditoinnin käsikirja 2007–2009 – Auditering av högskolornas kvalitetssäkringssystem. Handbok för förnyad auditering 2007–2009 – Audits of the quality assurance systems of higher education institutions. Manual for Re-Audits 2007–2009*